

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

Voor de Stud. f 12.

Wanneer per post » 14.

(Verschijnt driemaal in de week, Dinsdag, Donderdag en

ADVERTENTIES

15 cents de regel voor

behalve 35 cents voor

DE STAATSRaad, GOVERNEMENT van NOORD-BRABAND.

Maakt bij deze bekend, dat, om te kunnen doen maken hewegbare bruggen enz. voor het Antwerpsche front der vesting Breda, het rijden met voertuigen en paarden, over den weg binnen de vestingwerken, en door de poort voor genbeemd front, zal worden belet, van en met den 22. dezer maand tot en met den 31. oktober ainstaaude, zullende echter voetgangers en ligt geladen wagens niet hooger dan 2,20 el. bij den linker schouder van het Ravelijn, *Brandenburg* over eens vlotbrug, en verder door de poort *Brandenburg* de Stad kunnen inkomen.

's Hertogenbosch, 12. September 1844.

De Staatsraad Gouverneur voorn.

A. J. BORRET.

ZWEDEN.

Het koninklijk hoofd-konistorie van Stockholm, hebwekl onlangs den schilder Nilson, tot verbanning en het verlies van alle burgerregten heeft doen veroordeelen, omdat hij de in Zweden heerschende godsdienst, (de luthersche) afgezworen en het Katholicismus omhelsd had, heeft thans aan den prokurator des konings eene klage ingeleverd, tegen den abt Staddel vikaris-apostoliek en aulmpozenier der koningin-weduwe, omdat hij de afzwering van Nilson heeft aangenomen, een gerecht waantegen voorlezen is bij het godsdienst-edikt van 1833. Weldra zullen wij dus dien tachtig-jarigen grijsaard zien verschijnen voor het koninklijk gerechtshof van Stockholm, hetwelk in eersten aanleg over zaken van dergelijken aard regt spreekt.

Het koninklijk hoofd-konistorie heeft tevens aan de thans vergaderde staten eene petitie aangeboden, strekkende om door hunne bemiddeling, van den koning te verzoeken, het voorstellen van een wet-ontwerp, ten doel hebbende de leeraars van de Katholieke eerekerk te gelasten, jaarlijks een uitbreng verslag over te leggen van den toestand der Katholieke bevolking in Zweden, en tevens een vergelijk verslag van dien toestand, gedurende de laatste zes jaren.

De geestelijke stand (wiens leden alle tot de heerschende godsdienst behooren), ondersteunt die petitie eenerzijds, maar daarentegen wordt zij door de drie andere standen, (de adel, de burgers en de boeren) formeel en eenparig verworpen.

Alle verlichte mannen en de bladen van alle kleur, slapen in hevige bewoordingen de onverdraagzaamheid der luthersche geestelijkheid.

Men begrijpt niet waarom de regering nog geene uitspraak gedaan heeft op het verzoek om gratie van den heer Nilson, hetwelk bereids van de maand maart 31. dagteekent, en waarop volgens het gesegde van al de ministers, zonder be-waar, regt worden gedaan.

DUITSCHLAND

Dit reeds geloofwaardige bron wordt het bericht medegedeeld, dat de koning van Pruisen heeft verleend heeft, tot het door partikuliere ondernemers op afdieningen van ijzeren spoorwegen, van Emden over Leer en Lingen, over Osnabruck naar de Pruisische grenzen tot Bünde. Het ministerie van finantien is tevens gemaagd, partikuliere personen, als ook stedelijke besturen en andere korporaties, die daartoe zullen aanvrage doen, de vergunning te verleen, om kommissien tot het oprigten eener spoorweg-actien maatschappij te vormen.

De Hanoversche staats- en kabinetminister van Scheele, de schepper van den tegenwoordigen openlijken toestand in Hanover en de vernietiger der grondwet van 1833, den 6. dezer op zijn landgoed Scheelenburg overleden. Hij was geboren in het jaar 1771 en gevolgljk 73 jaar oud geworden.

Deze dagen trok weder eene schaar van 60 Nassasche emigranten naar Noord-Amerika, met twaalf zwaar beladen wagens Rijn afwaarts voorbij Keelen.

Men schrijft uit Berner Oberland, de eerste beklagenswaardige den 11.445 hoogen Matterhorn geschiedde den 28. aug. door de heeren Debor, Doffas, Dupasquier en Stengel, ingenieurs te Bern.

ENGLAND

Al de dagbladen van Dublin zijn met de bijzonderheden omtrent het ontslag van den heer O'Connell en zijne vrienden, en hetgeen daarop omdadelijk gebeurd is, opgevuld.

's Avonds van den 6. werden de deuren der gevangenis geopend, en begaf D. O'Connell zich te voet naar zijne woning, werwaarts sommigen zijner medeontalagenen en ongeveer twintig hunner vrienden hem volgden. Hij vertoonde zich op zijn balkon en hield eene korte toespraak aan de menigte, waarin hij God voor zijne bevrijding dankte, zeide dat de pogingen om het recht van petitie te vernietigen, de zamenstelling der jury te schenden, en in zijn persoon de konstitutie niet voeten te treden, mislukt waren, en dat het volk van Ierland een triomf behaald had, dien het door zijne gematigdheid dubbel had verdiend. Na zijne verwijdering betrad de heer Steele het balkon, beval het volk naar huis te gaan, en werd onverwijld gehoorzaam.

Den volgenden morgen keerden de heeren O'Connell en de overigen naar de gevangenis van Richmond terug, om van daar in plegtigen optogt, en langs denzelfden weg dien zij heen gevoerd waren, huiswaarts begeleid te worden.

Een plegtig oogenblik was het, toen de bevrijder den drempel van het gevangenhuis overschreed, om aan den stoet deel te nemen. De diepe, erbidige stilte, welke tot hiertoe geheerscht had, werd door donderende loezuchtingen opgevolgd.

De optogt ving ten een ure aan, geopend door den heer Steele. Hem volgden de leden der veertig

de vereeniging der onderwerpten, (1) het kommitte der associatie tot herroeping der unie, en de leden van den gemeenteraad der handstad, allen in koetsen gezeten, waaronder dat behoorde in hetwelk zich de lord-maire van Dublin, met zijnen zoon en zijnen secretaire bevond.

Eene groote groene vaan werd de vooruit gedragen, in welke de heeren O'Connell, vader en zoon, op prachtige overkoopsde armstuelen plaats namen, onder het zwaaijen van een bekenend lied, dat begint met de woorden: *Loet de overvinnende held komt!* Acht Franjsche schijmsels waren voor deze zegekar gespannen. De verdere rijtuigen bevatten de overige ontslageneu met hunne families, en voorts belangstellenden, die zich aan den trein aangesloten hadden.

Het te ondenklijk een denkbeeld van de geestdrift te zegen, die de tallooze menigte welke men op 500,000 menschen schat, langs den geheelen weg aan den dag legde.

Het was nagenoeg zes ure toen de heer O'Connell den drempel zijner woning betrad, ter wederzijde door een zijner zonen onder den arm gehouden; en slechts weinige oogenblikken daarna zag men hem andermaal op het balkon. De regen stortte in stroomen neder, maar de menigte liet zich daardoor niet afschrikken om den bevrijder toe te juichen en naar zijne rede te luisteren. Het was, zeide hij hoofdzakelijk, een groote dag voor Ierland, een dag van rechtvaardigheid en vergelding, en rechtvaardigheid was alles wat ooit verlangd was. Hij riep de geen oogenblik of Ierland zou rustig en vreedzaam blijven, want jaren lang hadden millioenen zijn bevel danpon, en nu werd de beburde gedurende de laatste jaren van den dag werd nu door hem herhaald, dat de voorspelling herhaald dat men het onafhankelijkheid van Ierland zou slagen enz. Na deze redevoering verliet O'Connell het balkon.

De menigte ging rustig uit en nergens is de kalmte een oogenblik verstoord geworden.

Zondag den 8. is door den aartsbisschop Murray eene plegtige hoogmis gevierd en door een *Te Deum* gevolgd. Het kerkgebouw was eivol; voor O'Connell en de overige bevrijden waren afzonderlijke zetels nabij het hoog altaar geplaatst.

Tusschen Dublin en Liverpool is op zee een ontzettend ongeluk gebeurd. De bark *Panama*, van laatstgenoemde plaats naar Montreal bestemd is door een ander schip, de *Jean Duke*, overzeild, dat zij onmiddellijk zink, terwijl de bemanning en de passagiers aan de wal verloren.

Men schrijft uit Dublin, dat de heer O'Connell, als zijne vrienden van de onrechtvaardigheid der veroordeeling overtuigd was, verzoeking batter zoo weinig in de kamer der lords de onafhankelijkheid te vinden, welke later betaamt, dat toen grens hem aankondigde dat zijn vonnis vernietigd was, hij dit niet wilde ge-

looven. Niet voor dat twee zijner advokaten hem de heugelijke tijding uit Londen bragten, kon hij daaraan geloof schenken. Toen wien de bevrijder zich in hun bijweten op de troon, en vrede aan god, vergeving, de ziele verlossen en de borst opengeven een oogeblik had gewaakt.

— Het genootschap der unie-herroeping heeft den 9 eene vergadering gehouden, in welke O'Connell voor de eerste maal sedert zijne bevrijding verschenen is. Bij zijn binnentreden werd hij met naar waanzin gelijkende toejuichingen begroet. Te oordeelen naar de door den bevrijder in die gedenkwaardige zitting uitgesproken redevoering, heeft hij meer vertrouwen dan ooit in de zaak der herroeping, en is het zijn voornemen, eene algemeene petitionering uit te lokken en zich van alle te zijner beschikking staande wettige middelen te bedienen, om zijn stelsel te doen regerieren. Tevens stelt hij zich voor, in het parlement een onderzoek te doen inatellen naar de gebeurtenissen welke de meeting van Clontarf zijn voorafgegaan.

— De bevrijding van den heer O'Connell en de geestdrift door die gelukkige tijding in Ierland te weeg gebracht, geven de Londensche bladen stof tot talrijke opmerkingen. Al de oppositie-bladen zien in de houding van het Iersche volk, de bron van ernstige ongelegenheden voor het ministerie. En hierin konden zij wel eens gelijk hebben. Wat zal sir Robert Peel doen, indien de Ieren wederom het hoofd opsteken, zoo als alles schijnt aantetuiden? Dit is eene vraag welke onderscheidene bladen tot het hoofd van het kabinet rizen, en het spreekt van zelf, dat elk van hen, die op zijne wijze verantwoord is, wat hier ook van zij, het bewind zou eene verstandige partij gedaan hebben, indien het, in plaats van zich door de schijnbare rust van dit ongelukkige land te laten begoochelen, zich toegelegd had, in de afgelopen zitting van het parlement, het lot der Ieren te verbeteren en eindelijk tot de uitvoering der maatregelen over te gaan, waarmede het sedert zoo lang hunne hoop vleit.

— Het dagblad van Londen deelt de kennisgeving mede van de blokkade van Mogador, door den prins van Joinville, aan den kapitein Waller, bevelhebber van het Engelsch fregat *Warpite* geadresseerd.

— De admiraal Owen, opperbevelhebber van het Engelsche eskader in de Middellandsche zee heeft zijne onderscheidene officieren bij eene algemeene bijeenkomst op eene vergadering gemaakt op het gevaar, dat door de openbaarmaking van berichten, welke door de officieren van de *Warpite* aan de *Times* zijn gerigt geworden. De admiraal heeft hen die zich in het vervolg aan het schrijven van dergelijke brieven mochten schuldig maken, dat zij zich aan het misnoegen van de lords der admiraliteit zullen blootstellen en verantwoordelijk zullen zijn voor de gevolgen welke daaruit zouden kunnen voortvloeijen. De heer Owen heeft zich tevens van deze gelegenheid bediend, om de handelwijze van de officieren der *Warpite* in nadrukkelijke bewoordingen te tadelen en hun het onbeduidende van hun gedrag te betonen.

— Een bekende Londensch ingezetene heeft eenen brief van zijne zoon, die op het eiland Taïti gevestigd is, om te zien, waarin onder dagteekening van den 24sten, het volgende voorkomt:

„Met leedwezen moet ik berichten, dat er een gevecht tusschen de Fransche eskader en de inboorlingen heeft plaats gehad, waarbij de eersten 16 dooden en een 50tal gekwetsten, de laatsten 180 a 200 dooden, en een groot aantal gekwetsten hebben verloren. Gij begrijpt ligt dat wij niet, op ons gemak zult. Wij hebben ons allen gereed gemaakt en houden elken nacht de wacht. Onthou de dagteekening van dezen brief en zie

weken later is dan de reeds voorlang uit Taïti ontvangen tijdingen, meent men toch in Engeland dat daarin van het reeds bekende gevecht tusschen de Fransche en de inboorlingen opgewaarde berichten van het eiland despek worden.

— De dochter van den eersten minister, sir R. Peel, is door het vatten van eene koude binnen weinige dagen in den zorgelijksten toestand geraakt, zoodat men aan haar leven wanhoopt.

— Er heeft deze dagen een stout bedrog aan de bank van Engeland plaats gehad. Een klerk had zich met zeker persoon verstaan, om eene hoeveelheid fondsen ten bedrage van 8000 p. st. valschelijk over te dragen. De bijzonderheid, dat de aanzienlijke som in goud verlangd werd, en men blijkbaar niet ingerigt was om die som behoort te bergen, leidde tot de ontdekking dat er bedrog onder speelde.

— Brieven uit Alexandrie melden dat de zaken in Egypte haren gewonen loop hernemen hebben. Het gewigtige incident, naamlijk, Mohamed-Ali's voorgenomen troons-afstand, welke eene zo levendigen indruk had te weesgebracht, was reeds vergeten.

— Reizigers onlangs met de pakketboot van Bombay te Alexandrie aangekomen, spreken van eenen opstand der Arabieren die de omstreken van Aden bewonen; zij waren met eenen getale van 20,000 en verwachtten eene versterking van 15,000 man om Aden aan te vallen, welkers Engelsch garnizoen zich tot eenen hardnekkigen wederstand gereed maakte.

SPANJE.

Men leest in een Duitsch dagblad:

De agent van Rothschild in Spanje, de heer Weissweiler, die zich geruimen tijd te Frankfort heeft opgehouden, om over de financiële gesteldheid van Spanje aan zijne hier vergaderde principalen mondeling een uitvoerig verslag af te leggen, is thans wederom naar Madrid op weg. De bekende financiële pentarchie zoude, naar men verhaalt, met het oog op dat verslag, Spanje slechts willen te hulp komen onder voorwaarde, dat de orde van zaken aldaar door Oostenrijk wierd erkend; deze erkenning moet daarantegen, naar de verzekering van geloofwaardige bronnen, verbonden zijn aan het beding, dat de prins van Asturië (oudste zoon van Don Carlos) tot echtgenoot van de koningin Isabella II wierd verkozen. Welligt zal deze gewigtige kwestie in de eerstvolgende korter ter behandeling en beslissing komen.

— De verschillende rapporten der kieskollegien luiden hij voortdoring zeer voldoende; het gouvernement zal in de kamers eene aanzienlijke meerderheid hebben.

— De inning der belastingen heeft met den besten uitslag plaats; die van de maand augustus heeft meer dan 60 miljoen realen bedragen. De pogingen van den minister van finantien dragen hare vruchten.

— De beslechting onzer geschillen met Marokko wordt thans officieel bevestigd. Deze tijding vervult de verlichte voorstanders van de vrede, zoo noodzakelijk voor Spanje gedurende het groote werk zijner wedergeboorte, met vreugde.

De tekst der met Marokko gesloten overeenkomst is ter bekrachtiging aan den keizer Abd-el-Khaman gezonden.

FRANKRIJK

De reis van den koning naar Engeland is bepaaldelijk vastgesteld. De Parijsche bladen melden, dat de noodige bevelen zijn gegeven voor Zr. Majest. inscheeping, te Trepport den 8 oktober. Konings verblijf in Engeland zal vijf dagen duren. De heer

Guizot en waarschijnlijk de maarschalk Soult zullen Z. M. vergezellen.

— Door den telegraph heeft men te Toulon het volgende bericht ontvangen dat de prins van Joinville de haven zal verlaten en aan wal zal optreden.

— Een der dagbladen van Toulon roest men dienaangaande onder dagteekening van den 8sten september: » Hoewel de stedelijke raad alhier eene som van twintig duizend franken had toegestaan voor de eerbewijzen, waarmede de stad voornemens is den prins van Joinville te ontvangen, wist men echter nog niet stellig dat Z. K. H. te Toulon aan wal zou stappen.

» Onder deze omstandigheden heeft zich de onder-prefekt zeer verdienstelijk gemaakt door zich registratie tot den minister te wenden en dezen uit naam van den stedelijken raad, te vragen, of de prins te Toulon komen zou; door den telegraph is heden het antwoord des ministers, dat betrouwtigend is, ontvangen. Nadat deze dépêche onmiddellijk ter kennis gebracht was van het stedelijk bestuur zijn de toebereidselen voor den ontvangst met nieuwen ijver voortgezet.

» Men is thans bezig om de groote zaal op het raadhuis voor eene danszaal in te rigten, en er worden twee triomfbogen, de een in de straat van het arsenaal, de andere op het groote vierkante plein der haven, opgericht.

» Het laat zich alleens aanzien, dat de ontvangst van den jeugdigen en onverochtelken bevelhebber van het smaldeel van Marokko te Toulon schitterend zal zijn.

— De jongste berigten uit Afrika zeggen dat de laatste post uit Oran geen nieuws van eenig belang had aangebragt. Het leger, in onderscheidene kolonnen verdeeld, zette zijne operatiën in het zuidwesten van het kamp voort, waarschijnlijk met het doel, een sommigt stammen der naburige greuzen, die niets anders kennen dan toemeluze vrijheid, te onderwerpen. De hitte was geweldig, de voorraad van levensmiddelen begon schaarsch te worden.

De maarschalk Bugeaud werd den 5. of 6. te Algiers verwacht.

— Onder de loopende geruchten behoort dat de Fransche regering hare vroegere eischen jegens den keizer van Marokko nog vermeerdert heeft, en onder anderen thans van hem eene som van 30 millioen franken tot schadeloosstelling voor oorlogskosten zou vorderen.

— Men verzekert, dat de prins van Joinville, in eene zijner laatste dépêches, het noodige verlot gevraagd had om eenen tweeden aanval op Tanger te wagen en er eene landing te bewerkstelligen, om de stad in bezit te nemen. Daarop heeft hij een wettig antwoord ontvangen. Vermoedelijk zal de jeugdige admiraal met zijne officieren over de noodzakelijkheid van dezen tweeden aanval gesproken hebben, en dit zal waarschijnlijk aandeiding gegeven hebben tot het te Gibraltar verspreide gerucht, dat zij voornemen was om die stad voor de tweede maal te bombardieren en te bezetten.

— Brieven uit Metz melden de aankomst van verscheidene aanzienlijke personen, onder anderen van den hertog van Saxe Weimar. Hij is afgestapt om de woning van den hertog van Nemours, die de hertogin Buchy is gekomen om hem te ontvangen. De kapitein Gordon, zoon van Lord Aberdeen, wordt verwacht.

De overloed van vreemde delingen is algemeen groot. De verschillende koninklijke manoeuvres zijn van groot belangwekkend.

Pruissen, Engeland, Nederland, Spanje, het hertogdom Baden, Oostenrijk en andere mogelijken worden daarbij vermeld. — Bij eene kostschoolhoudster te Parijs heeft

zich op dit oogenblik en sedert twee jaren twee Engelse jonge juffrouwen. Bij hare opnemmg in het huis betaalden hare ouders zes maanden kostgeld. Nooit van dien tijd af heeft men van vader noch moeder iets verder gehoord, en de meisjes zijn ten laste der kostschoolhouster verbleven. Deze jonge juffrouwen zijn de dochters van den beruchten Pritchard van Taiti. Het schijnt dat hare matres, boorende dat de heer Guizot aan haren vader 25,000 fr. schadevergoeding ging betalen, zich daartegen in oppositie heeft gesteld, en de inhouding ten haren behoeve van het kostgeld der jonge juffers Pritchard vordert.

De Maarschalk Bugeaud. — Een der gebooneerden van het *Journal de Bruxelles*, welke beweert goed onderrigt te wezen, deelt over den maarschalk de volgende korte schets mede: Bugeaud is de ware naam niet van den maarschalk, die op dit oogenblik Algerië bestuurt. Toen de heer Bugeaud achttien jaar oud was, heette hij nog markies de la Pionnerie; zijne familie behoorde tot den oude adal van Périgord. In de eerste jaren der republiek bood de jonge edelman zich bij een hoofd-officier van een infanterieregiment aan, en verzocht als eenvoudig soldaat ingeschreven te worden. — Uy naam? vroeg hem de officier. — Ik ben markies de la Pionnerie geboren. — Er bestaan geen markiezen meer, jongman. — Dat weet ik, maar gij vraagt mijn naam, en die zeg ik u. Schrap overigens, zoo u dit genoeg doet, het woord markies weg. Ik stel alleen prijs op den naam van Franschman. — Goed, hernam de officier, maar de naam de la Pionnerie bevalt mij ook niet; die is verduiveld aristokratisch. Ik zou al die verdachte lettergrepen nooit kunnen uitspreken. Welken naam van anderen naam. — Vergeef mij, maar ik houd mij aan den naam van mijn vader. — Zoo als gij wilt, zeide de officier, maar bij het regiment zal men u niet anders noemen dan Bugeaud; dit is de naam van een dapperen korporaal, die ons zoo even ontvallen is. Volg hem na, en gij krijgt ook de strepen.

De toekomstige overwinnaar van de Isly woonde onder den naam van Bugeaud onderscheidene veldtochten der republiek bij. Weidra werd hij korporaal, en later luitenant. Het was ook onder dien naam dat hij zich in Spanje waar hij eenige jaren doorbragt onderscheidde. Bij den val van Bonaparte was hij bataljonscommandant. Onder de restauratie zonderde hij zich af in zijne geboorteplaats, Exideuil, waan hij zich met den landbouw, welke steeds zijne geliefde uitspanning was bezighield. De omwenteling van 1830 ontrok hem aan zijne werkeloosheid. Hij werd afgevaardigde en generaal. Dat gedeelte van zijn leven is te wel bekend dan dat het noodig zal zijn daarover uitteveiden.

De maarschalk Bugeaud onderscheidde zich immer door zijn vrees voor de krijgsmacht. Hij behoort tot de dapperen aan zijne opperhoofden maar hij verlaagde ook van zijne onderhoorigen eene onbegrensde gehoorzaamheid.

Gestreng maar rechtvaardig doet hij zich te gelijker tijd vreesen en bewinnen. Het leger van Afrika stelt in hem onbepaald vertrouwen, en de stammen vreesden hem omdat zij weten dat hij zijne beloften houdt, en dat hij onafhankelijk is als zij tot hunnen pligt moeten aangegebragt worden.

S BOSCH. Het smiltend, onder bevel van prins Hendrik, der Nederlanden, aan den 1. dazer. Maatschappij en is naar Napels gestevend.

ENGEL WERK.

OOE IETS OVER HET PAUPERISMUS.

Eene ware Geschiedenis.

De mensch van een vrouw geboren heeft slechts een korten tijd, en als hij in de wereld komt, moet een ieder van ons verstomd staan over al het nieuwe, dat hij ontstaat, en wat men *voortgang* noemt.

Er is een tijd geweest (hij ligt nu ver achter ons) toen de menschen zich in het leven wisten te schikken, wat de voorvaders vooraf goed voor hen hadden ingerigt. Men vertoefde gaarne daar waar de vaders zich hadden opgehouden, men streefde er niet na, om eene andere loopbaan, als die der vaders te kiezen, het huis, wat de vader had achtergelaten, was voor den zoon voldoende en hij maakte er geene veranderingen aan; nieuwe menbelen zonden wel fraaijer geweest zijn, maar de zulken, waarvan de vaders de steden, de aarstgeboren broederen bediend hadden, schikten in zeker opzicht genoech en men hielt er in eere, even als de groote dienaren, die reeds lang in den dienst van de familie geweest waren.

Even als men met de vaderlijke woningen te werk ging, handelde men ook ten aanzien van de staatsinzettingen.

Men hield aan de oude gebruiken, aan de eeuwenlang gebruikte vast, en van niets beters droogende, droeg men de zelve achtung toe; in die dagen vroegen de menschen nog aan elkander: « Wat goods kunnen wij doen? » en niet: « Wat nieuws zullen wij daarstellen? »

Sedert zestig jaren heeft zich alles veranderd, alom is de wensch ontstaan, om de wereld rond te wandelen; de volken, even als zonen, die niet meer met het vaderlijke huis te vreden zijn, voor wien het te eng wordt, hebben den eerbied verloren voor alles, wat voor hun bestaan heeft, en zijn begonien om alles omver te werpen, alles te verwoesten. Zij hebben ongetwijfeld vele misbruiken afgeschaff, of gewijzigd — maar te gelijk doet zich de vraag op, of zij bij al hun vernieuwen en veranderen, alleen slechte dingen verwoest hebben.

Wij houden ons overtuigd, dat ook onze vaders, aan de inzettingen, in welke midden zij leefden, veel wat gebrekkig was, opgemerkt hebben, doch bij al het nut, wat verbeteringen aanbrengen, zagen zij tevens het gevaar der nieuwigheden in, en stelden zich te vreden met hetgeen zij bezaten. — Om zich zulk eene onderwerping eigen te kunnen maken, hadden zij iets in hun binnenste, wat wij verloren hebben. Dewijl zij met hunne vrome gevoelens, met hun rein christelijk geloof, kunnen blik steeds naar den hemel gevestigd hielden, hielden zij zich ook weinig met het aardse bezig; steeds bezield door de gedachte aan de eeuwigheid, hielden zij zich niet om het leven, dat voorbij gaat, even als de golven der wateren, die niet meer tot haren oorsprong terugkeren. Voor hen was de aarde bloot een tranendaal, het was een kleed, wat zij spoedig afleggen en hunne woning eene tent, welke zij haastiglijk weder verlaten moesten.

Wij willen dit tranendaal in een paradijs, en het leven in een feest beschouwen. — Met hoeveel zorgvuldigheid rieten wij onze harten in, prachtige paviljoenen trekken wij op in het zand der woestijnen, zoowel als aan de oevers der stroomen. Daar nu het leven te genieten, dezelfde genoegens te maken en dezelfde harten te verwoesten, die heerschende gedachte van onzen leeftijd is geworden, moest onze blik ook van alles wat bedorvend is afgewend worden, ten einde naar hartenlust bal, feestmalen en speeltafels te kunnen bejagen. Niets werd lastiger dan het gezicht der armoede, ziekte

en ellende. Toen onze wetgevers, onze Beheerders haren onnag, om dit kwaad te heelen, ten laatste mingen, geboden zij aan het ongeluk om zich te verbergen, aan het lijden om te zwijgen, aan de ellende, om niet meer te vertoonen. Zoo waren zij de schelmen van het pauperismus, — dat sprekbeeld van onzen tijd.

Te recht konden de egoist, de optimist nu gelooven, dat er geen nooddruftige armen meer gevonden worden, en het hun om die reden vrijstaat, al hunne hulpmiddelen met volle handen te verkwisten, lot bevrediging van hun zingenot. Voor het levensgenot is het ophouden, is de gedwongen verwijdering der armoede, allezins een groote voortgang. De armoede klappertand van koude, zij lijdt, zij sterft van honger naast de voorraadkamers van den rijke, maar de rijke ziet haar niet langer; zij zucht, zij klaagt, zij weent, zij snikt, doch de rijke hoort het niet. Velen van ons hebben nog de tijden beleefd, toen ook de ellende hare vrijheid had, en haar ook ruimschoots gebruikte. Steeds loerende en bespiedende, waar slechts een feest werd gevierd, verbitterde zij menigmaal het genoegen en de vrolijkheid, ten einde hare talloze schrikkelijke plagen, gebreken en ziekten eens recht ten toon te stellen. Onder de vensters van het huis waaruit al de pracht en de glans van een bal hen tegenstraalde, zag men bij het uitklimmen uit den wagen, twee rijen van bedelaars; in onze dagen vindt men twee rijen oranjeboomen!

Het genoegen is dierhalve *voortuitgegaan!* — Wij willen ons overigens hiermede niet tegen de wetten op het armwezen verzetten. Liever zouden wij hebben gezien dat onze wetgevers de bedelaars mitgevoeld hadden, dan dat was niet in hunne handen, en zij hebben ze slechts aan handen kunnen leggen. Het is hierover meer dan genoeg.

Wij willen evenwel, alvorens wij ons zelven tot een absoluut stilzwijgen veroordeelen, eene draadzaak verhalen, welke voor omstreeks dertig jaren in eene stad aan den Rijn, heeft plaats gehad.

De graaf Wilhelm von B.... behoorde tot die jongeliagen, die hun leven in lust en vroonge doebtengen, zijne kleederen ontving hij uit Parijs, zijne paarden uit Engeland, zijne honden uit Schotland, zijne jagers uit Tyrol, zijne wijnen uit Frankrijk, zijne schilderijen uit Italië; kortom, hij deed alles in het leven zocht, had, ten einde het leven ook recht te kunnen genieten, de gansche wereld op kontributie gesteld.

Rijk, geestvol, voor een ieder toegankelijk, moest hij ook vele vrienden hebben.... In weerwil van dit alles verveelde hij zich niet met de twintigste jaar zag men hem niet meer in de chenen, zoodat hij — — — — — gelukkig scheen — terecht van hem zelve zeggen kon:

« Plus ne m'est rien
Rien ne m'est plus. »

In de jagt vond hij geen behagen meer; feesten, malen, walden, dansen wilde hij nipt langer; het geloof aan de standvastigheid der vrouwen, aan het tooverschoon der kunsten en der wetenschap was sedert lang bij hem verloren gegaan; hij had alles, zelfs de hoop opgegeven. Doch een wij bedrogen ons, nog een hartstogte diep in zijn ziel geworteld: die van het spel.

Aan de speeltafel alleen, met kaarten en goud vond hij eenig genoegen, het overige wakte geene aandoeningen bij hem op; aan de speeltafel gevoelde hij ten minste een iets.

De afwisseling van het geluk des spels, het winnen en verliezen oefende op den jongen graaf zijnen invloed uit en maakte hem toornig. Op een avond dat hij bijzonder vrolijk geweest was, baden hem zijne vrienden, hij mogt toch eens een groote « soiree dansante » geven, aan deze bede gaf Wilhelms gaarne gehoor; zich alleen voorbehoudende daarbij niet te willen dansen.

